

رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح از صدور کیفرخواست برای ۲۶ متهم ماجرای مصلاّی زاهدان خبر داد

التیام زخم زاهدان

مسلحانه کردند و چهارنفر از نیروهای سپاهی، بسیجی و انتظامی را به شهادت رساندند و تعدادی از مردم بی‌گناه جان خود را از دست دادند. « کمتر از یک‌هفته بعد از حادثه، پایگاه اطلاع‌رسانی دولت اعلام کرد درپی حوادث اخیر زاهدان، احمد وحیدی برای بررسی همه‌جانبه موضوع و ارائه گزارش جامع از ریشه‌ها، علل و عوامل موضوع از سوی رئیس‌جمهور مامور شده است. در این ماموریت رئیس‌جمهور بسا یادآوری نقش‌بنیادی مردم شریف و وفادار استان سیستان‌وبلوچستان در تامین امنیت شرق کشور طی سال‌های پس از انقلاب و همچنین تاکید بر وحدت و انسجام ملی به‌عنوان رمز پیشرفت و اقتدار کشور، بر رسیدگی جدی به مساله و پیگیری وضعیت آسیب‌دیدگان و خانواده شهدای این حوادث و برخورد قاطعانه با عوامل محل امنیت و آرامش منطقه تاکید شده بود. سوی فوتی‌ها و مجروحان این حادثه، فرماندار زاهدان درخصوص خسارت میلییاردی به زیرساخت‌های شهری اعلام کرد: «در آشوب‌های اخیر در حوزه سازمان آتش‌نشانی علاوه‌بر خسارت به اموال آتش‌نشانی تا حدود ۵۰ درصد از توان خدمات‌رسانی این سازمان از بین رفته است. در این حوادث دو دستگاه آمبولانس پیش‌رفته کاملاً تخریب شده و ۱۲ نفر از کارکنان اورژانس و ۶ نفر از کارکنان سسازمان آتش‌نشانی مورد ضرب و شتم قرار گرفته‌اند. ۲۰ شبهه‌پانکی دچار حادثه شده و ۱۲ شعبه کاملاً سوخته و ۱۰۰ دستگاه atm دچار خسارت و تخریب شده‌اند.» بعد از سفر وزیر کشور و هیاتی از سوی کمیسیون امنیت ملی مجلس، با تصمیم مجمع نمایندگان استان سیستان‌وبلوچستان در جلسه با رئیس‌جمهور قرار شد یک تیم ویژه هم ابعاد مختلف اتفاقات زاهدان را بررسی کند. ۱۹ مهرماه سخنگوی قوه قضائیه اولین اظهارات را از سوی دستگاه قضایی کشور در ارتباط با واقعه زاهدان داشت. ستایشی گفت: «به‌لحاظ مطالبه ملت ایران و مردم سیستان‌وبلوچستان ما این حوادث اخیر را به‌صورت عمیق و دقیق و کارشناسانه بررسی و ریشه‌یابی می‌کنیم و مطمئن باشیمید این بررسی و رسیدگی‌ها تا خشکاندن ریشه‌های این حادثه تاسف‌برانگیز و احقاق حقوق مردم ادامه دارد.» پس از آن هم شعبه‌ویژه برای رسیدگی به درخواست خسارت‌دیدگان وقایع زاهدان تشکیل شد. حدود یک‌ماه بعد از حادثه ۸ مهر، شورای تامین استان سیستان‌وبلوچستان بعد از بررسی‌های صورت گرفته، بیانیه‌ای صادر کرد که در بخشی از آن آمده بود: «با هدف بررسی ابعاد پنهان و پیدا و شناسایی عاملین و مقصرین حادثه، کمیته پیگیری و شورای مشورتی با دعوت نمایندگانی از سران طوایف، ریش سفیدان و بزرگان در شورای تامین استان تشکیل می‌شود و تا حصول نتیجه‌موارد را بررسی و پیگیری خواهد کرد. ضمناً به‌منظور رسیدگی به شکایات شعبه‌ویژه‌ای در دادسرای عمومی و انقلاب استان دایر شده و از آسیب‌دیدگان، مجروحان و خانواده‌های کشته‌شدگان تقاضای می‌شود ضمن ارائه مستندات و شکایات، درخواست‌های خود را از آن طریق پیگیری کنند.» پنجم آبان‌ماه و بعد از آنکه بسیاری از شاهدان قائل به‌نقش نیروهای انتظامی و امنیتی در افزایش تعداد کشته‌شدگان و مجروحان بودند و بررسی‌ها هم حکایت از

قصوراتی توسط این نیروها داشت، احمدرضا پورخاقان، رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح طی اظهاراتی خاطرنشان کرد: «سازمان قضایی نیروهای مسلح پس از اینکه تعدادی از اولیای دم به دادسرای نظامی زاهدان مراجعه کردند به این موضوع ورود کرد. سازمان قضایی نیروهای مسلح به‌عنوان دستگاه مستقلی که زیرنظر قوه قضائیه وظایف خود را انجام می‌دهد، به مردم شریف قوی می‌دهد که ابعاد مختلف این واقعه رسیدگی کند و تمام جوانب را درنظر بگیرد. مدارک و شکایات افراد را جمع‌آوری کردیم، لذا وظیفه قانونی ماست که در کمال استقلال بدون هیچ گونه اغماض و بااقتدار و براساس مقرانون به وظیفه خود عمل کنیم. بدیهی است چنانچه افرادی در این زمینه مرتکب جرم شده باشند، طبق قانون و شرع با مجرمان برخورد قانونی خواهد شد.» یک روز بعد، شورای تامین سیستان‌وبلوچستان با صدور بیانیه‌ای اعلام کرد که فرمانده انتظامی زاهدان و رئیس کلانتری ۱۶ این شهر از سمت خود عزل شدند. در بیانیه شورای تامین استان با اشاره به حوادث هشت مهر سال جاری در زاهدان و علل آن آمده است: «پرونده حوادث تلخ زاهدان اعم از محرکان، اغتشاشگران و مهاجمان به کلانتری و از طرفی به مسئولان ذی‌ربط انتظامی جهت رسیدگی به تخلفات و جرائم، تشکیل و به‌همراه مستندات کامل برای رسیدگی همه‌جانبه به مراجع قضایی ارسال شده تا به‌صورت دقیق و براساس ضوابط قانونی مورد رسیدگی قرار گیرد. ناآرامی‌های ایجادشده بعد از نماز ۸ مهرماه زاهدان باعث شد نمازجمعه‌های هفته‌های آینده هم دستخوش التهاباتی باشند. یکی از پرتنش‌ترین آنها هم نمازجمعه ۶آبان‌ماه بود که البته با همکاری پلیس و انتظامات مسجد مکی کنترل شد. بعد از این نمازجمعه و اتفاقات ۶آبان هم شورای تامین سیستان‌وبلوچستان در اطلاعیه‌ای ضمن قدردانی از علما، معتمدان و مردم هوشیار استان، خصوصاً مجموعه انتظامات مسجد مکی، اعلام کرد: «علی‌رغم تذکرات امام‌جمعه مسجد مکی زاهدان، مناسفانه عده‌ای افراد فرصت‌طلب برای ایجاد اغتشاش و ناامنی وارد خیابان‌های اطراف شدند که در این میان با شلیک افراد ناشناس، تعدادی از شهروندان و نیروهای حافظ امنیت مجروح شدند.» یک کشته و ۱۴ مجروح هم حاصل تنش آفرینی‌ها در ادامه وقایع ۸ مهرماه زاهدان در نمازجمعه ۶ آبان ماه سال گذشته بود. درکنار تمام افراد و چهره‌ها و گروه‌هایی که برای حادثه خونین زاهدان به این شهر سفر کردند، رهبر انقلاب هم حاج‌علی‌اکبری را به‌عنوان نماینده ویژه به این استان فرستاد تا ضمن بررسی امور و اتفاقات رخ‌داده گفت‌وگویی هم با مسئولان و چهره‌های این استان داشته باشد. حاج‌علی‌اکبری در جریان این سفر با مولوی عبدالحمید امام‌جمعه اهل سنت زاهدان هم دیداری داشت و در جریان آن خاطرنشان کرد: «یکی از ماموریت‌های مهم ما در این سفر شنیدن درددل، گله‌ها و مطالبات مردم است و در این جهت جلسات متعددی برگزار و سپس مسائل را جمع‌بندی و برای اتخاذ تصمیم‌های جدید خدمت‌مقام‌معلم‌رهبری تقدیم خواهیم کرد.» در همین سفر بود که نماینده رهبری در ارتباط با سرنوشت جان‌باختگان حادثه ۸

هشتم‌مهرماه سال گذشته و ماجرای معروف به جمعه خونین زاهدان را احتمالاً همگی خاطراتان هست، جمعه‌ای که در آن و بعد از برگزاری نمازجمعه تعدادی از نمازگزاران و البته افراد مسلح با نیروهای انتظامی کلانتری ۱۶ درگیر شدند و در جریان این درگیری و با اعلام استانداری سیستان‌وبلوچستان ۳۵ نفر جان خودشان را از دست دادند که با تایید رهبر انقلاب بنا شد افراد بی‌گناهی که در این اتفاق دلخراش جان باختند، شهید اعلام شوند. بعد از این ماجرا روند بررسی حادثه آغاز شد و به تناوب ضمن اعلام گزارش‌های متعدد تصمیماتی هم در ارتباط با افراد دخیل در وقوع حادثه، مقصران و… گرفته شد و این تصمیمات و رسیدگی‌ها همچنان ادامه دارد. این را که چرا آن حادثه رخ داد همه مطلع هستیم و همان‌وقت‌ها هم گفته شد که علت وقوع آن ربطی به اعتراضات سراسری کشور نداشت و اغتشاشات ایجادشده در برخی نقاط کشور صرفاً شاید شدت و حدت بروز آن واقعه را شسیدتر کرد. با همه اینها از آن موقع تا الان هم تحلیل و اخبار مختلفی پیرامون حادثه منتشر شده است و هم اقداماتی راد جهت جلوگیری از تنش‌های بیشتر شاهد بوده‌ایم. تغییراتی هم در سطح عوامل انتظامی و امنیتی استان داشته‌ایم و خلاصه از این دست اقدامات همچنان ادامه دارد. روایت مسیر آمده و آخرین تصمیمات گرفته‌شده را با هم مرور می‌کنیم.

۱۱۱

۸ مهر سال گذشته و بعد از نمازجمعه زاهدان، به گفته شورای تامین این استان چند فرد مسلح شروع به تیراندازی به‌سمت کلانتری ۱۶ زاهدان کردند و این اتفاقات فضای بیرونی مصلاّی نمازجمعه زاهدان را به‌شدت ملتهب کرد و تعدادی از نمازگزاران در جریان این اتفاق مجروح شدند و تعدادی دیگر نیز جان خودشان را از دست دادند. بلافاصله بعد از این اتفاق شورای تامین استان در اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «افرادی ساعتی پیش قصد داشتند با تیراندازی اوضاع شهر را ناامن کنند که با هوشیاری و واکنش نیروهای امنیتی و انتظامی اوضاع کنترل گردیده است.» بعد از واقعه فضای خبری به‌سرعت نسبت به این موضوع واکنش نشان داد و برخی شاهدان و مطلعان از ماجرا روایت‌هایی داشتند. در بازدید میدانی و گزارشیی که از آن روز و اتفاقات افتاده در «فرهیختگان» داشتیم هم نوشتیم که در روز واقعه ۸ مهرماه دقیقاً چه اتفاقاتی افتاد و چه شبهات و گمانه‌هایی بی‌پاسخ مانده است. در روز بعد از واقعه کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی هیاتی را به زاهدان اعزام کرد. یکی از اعضای این کمیسیون همان روز اعلام کرد: «این هیات مسائل امنیتی را بررسی می‌کند، البته با تلاش نیروهای امنیتی و انتظامی و اطلاعاتی امنیت کامل در ۱۸۰۰ کیلومتر موزه‌های مشترک با افغانستان و پاکستان برقرار است و مشکل خاصی وجود ندارد؛ اتفاق در زاهدان هم توسط تعدادی از عوامل نفاق و دشمن رخ داد که با استفاده از پوشش نمازجمعه و به‌صورت مسلحانه به مردم عزیز و اماکن شهرستان حمله

۲

رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح از صدور کیفرخواست برای ۲۶ متهم ماجرای مصلاّی زاهدان خبر داد

التیام زخم زاهدان

مهرماه گفت: «ترک فعل‌های حوادث اخیر زاهدان باید بررسی شود و اگر کسی در این زمینه کوتاهی کرده باشد با آن برخورد خواهد شد. جان‌باختگان حوادث اخیر زاهدان در فرهنگ نظام اسلامی و با عنایت رهبر معظم انقلاب اسم آنان در فهرست شهدا قرار گرفت. ۶ اردیبهشت‌سال جاری در نشست خبری دیگری با حضور سخنگوی قوه قضائیه از ستایشی در ارتباط با پرونده حوادث روز جمعه زاهدان سوال شد و او در پاسخ به خبرنگاران گفت: «پرونده مطروحه در مجموعه سازمان قضایی نیروهای مسلح استان سیستان‌وبلوچستان مطرح شده و در حال رسیدگی است. برای متهمان این پرونده کیفرخواست قانونی صادر شده و پرونده در وقت رسیدگی دادگاه است.» نماینده مردم چابهار در مجلس هم با بیان مطالبه مردم سیستان‌وبلوچستان در ارتباط با وقایع اخیر خاطرنشان کرد: «سفر هیات اعزامی رهبر انقلاب و فرمایشات شفاف اخیر نماینده ولی‌فقیه در امور اهل سنت استان دامنه فاجعه جمعه خونین زاهدان را بیش از پیش مشخص کرد. از روسای قوا می‌خواهم با حضور در استان از خانواده شهدای آن روز تلخ دلجویی کنند. محاکمه عاملان و آمران جمعه خونین مطالبه لاینفکیر مردم غیور سیستان‌وبلوچستان است. این عاملان و آمران و سکوت‌کنندگان در برابر حادثه ۸ نمنی بخشیم و فراموش نخواهیم کرد.» سرانجام ۲۱ اردیبهشت اسماّل یعنی دو روز پیش پورخاقان، رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح از صدور کیفرخواست برای ۲۶ نفر در پرونده مصلاّی زاهدان خبر داد و گفت: «با تاکید مقام‌معلم‌رهبری بر رسیدگی و برخورد قاطع با خاطیان و مجرمان پرونده حادثه هشتم‌مهرماه و احقاق حق کسانیی که به آنها ظلم شده است به استان سیستان‌وبلوچستان سفر کردیم. در این‌س پرونده درمجموع برای ۲۶ نفر کیفرخواست صادر شده است. اتهام ۱۱ نفر از متهمان این پرونده، تیراندازی منتهی به قتل و جرح است و برای ۱۵ نفر باقی‌مانده به اتهام سوء‌استفاده از موقعیت شغلی، تیراندازی برخلاف مقررات، لغو دستور و ترک‌فعل‌هایی که اتفاق افتاد کیفرخواست صادر شده است. در برخورد با خاطیان و کسانی که در این حادثه تلخ مرتکب جرم شدند، هیچ اغماضی در کار نیست و اطلاعات رسیدگی به این پرونده به‌زودی منتشر خواهد شد. اگر کسانی مرتکب جرم شده باشند با آنها برخورد قاطع خواهیم کرد و اجازه نمی‌دهیم حقوق مردم پایمال شود. ما به وظیفه خود عمل می‌کنیم و عواملی که باعث تحریک برخی از جوانان اهل سنت در صف نماز مصلاّی اهل سنت زاهدان شدند و در سایه این تحریک افراد ضدانقلاب با سوء‌استفاده از شرایط، حادثه خونین زاهدان را رقم زدند و همچنین اشخاصی که در فضای مجازی اقدام به تحریک جوانان اهل سنت کردند هم شناسایی و با آنها برخورد قاطع صورت می‌گیرد. در همان لحظات ابتدایی وقوع حادثه هم‌کاران پرتلاش ما و بازپرس در صحنه حاضر و پرونده تشکیل شد و در دو بخش تفکیک و مورد رسیدگی قرار گرفت و نهایتاً برای ۲۶ نفر کیفرخواست صادر شد.» حالا باید منتظر ماند و دید درنهایت چه مجازاتی برای عاملان آن حادثه خونین و فراموش‌نشدنی در نظر گرفته می‌شود.

۵ یادداشت

فیلترینگ غیراصولی چگونه ظرفیت حکمرانی کشور را از درون تهی می‌کند؟

فانوس قرمز را برافراز!

چیست؟ تشدید ضمانت اجرایی تصمیمات و مصوبات شورای که در این سطح از ایفای نقش موثر عاجز مانده است، به چه کار می‌آید؟

۰۲ اما اگر بخوایم با فرض وجود نوعی منطق و عقلانیت از منظر سیاست‌گذاری اقتصادی یا فرهنگی-اجتماعی، این تصمیم را تحلیل کنیم، چند موضوع به‌سرعت به ذهن متبادر می‌شود؛ تا پیش از محدودیت‌های شهریور ۱۴۰۱، همواره گردش مالی قابل توجهی در اپراتورهای همراه و برخی دیگر از اجزای اکوسیستم به‌واسطه فروش ترافیک سکوهای خارجی پرمصرف وجود داشت. این واقعیت که در اینجا فرصت پرداختن به جزئیات و آمار و ارقام آن نیست، به‌نتهایی می‌تواند این فرض را که سیاستگذار، در ماجرای اخیر خط‌مشی «حمایت‌گرایی/جایگزینی واردات» مدنظر داشته، غیرمحتمل کند. در اسناد بالادستی شبکه ملی هم موضوع صرفاً به‌موازنه درصد ترافیک داخل و بین‌الملل^۱ تقلیل داده شده و خبری از رویکرد اقتصادی و حمایت‌گرایی (Protectionism) نیست. برای همین، از نظر نگارنده پرداختن به موضوع نیاز فراگیر مردم، دغدغه توسعه کسب‌وکارهای داخلی و خودکفایی در بهترین حالت پوسته‌هایی برای پنهان کردن زمینه‌های اصلی اتخاذ این تصمیم و مغالطه در تحلیل مساله محسوب می‌شود.

بالین‌جودها، از منظر اقتصادی این‌که هر کالای فراگیر (مورد استفاده عموم) را بخواهیم در درون کشور تولید/تامین کنیم، سال‌هاست به صورت جدی به چالش کشیده شده و تجربیات شکست‌خورده آن به‌وفور در تاریخ سیاست‌گذاری اقتصادی جهان موجود است.

نکته بعدی اینکه اگرچه ماهیت مباحث علوم انسانی در مقام بحث‌های نظری و غیر-انضمامی، صفر و یکی نیست، اما در ادبیات حوزه از زیبایی سیاست (Policy evaluation)، متریک‌ها و شاخص‌سازی بسیار مرسوم و غالب است. بنابراین، طبق اصول علمی ناچاریم برای ارزیابی میزان موفقیت این سیاست در نیل به اهداف، دست‌کم به شاخص‌هایی مثل آمار ترافیک داخل، آمار ترافیک ناشناخته(نامی که مظاهر در حال حاضر به ترافیک بین‌الملل اطلاق می‌شود-میزبان واقعی استفاده از vpn)، آمار مهاجرت‌کنندگان واقعی به سکوهای داخلی و نظایر آن رجوع کنیم و هر چیز چیز این‌ها مستنداً در حد شهود عامیانه معتبر است و نه

حکمرانی و «مدیریت» فضای مجازی کشور انجام شده؟ و چرا از بین راهکارهای مختلف، این مسیر منحصر‌به‌فرد برگزیده شده است؟ یا حتی فراتر از این، آیا اگر سکوی خارجی دارای مخاطب فراگیر، به دستگاه حاکمیت ما پاسخگو شود، اجازه می‌دهیم به‌صورت قانونی در کشور فعالیت اقتصادی انجام دهد؟ آیا درآمد میلیون دلاری سکوهای شرکت‌متادر اتحادیه اروپا، استگاپور، تری‌کو‌حتی آسیای شرقی خبر داریم؟ وقتی واردات یک برند تلفن همراه خارجی به بهانه جلوگیری از خراب‌ارز از کشور ممنوع می‌شود، احتمالاً پاسخ دادن به این پرسش هم چندان دشوار نباشد. القصه، رفتار مردم و تاریخ بهترین قضاوت‌کنندگان درباره تصمیمات امروز مسئولان کشور خواهد بود.

گاهی تصمیمات به‌شدت دلسوزانه‌ای که تماماً با در نظر گرفتن منفعت عمومی و خیر جمعی استارت می‌خورند، تا اندازه‌ای به ضد خودشان تبدیل می‌شوند که ظرفیت حکمرانی کشور ارباری مدت‌مدیدی در آن حوزه تهدید یا خدای ناکرده نابود می‌کنند؛ مثل والدینی که در زمان و مکان نامناسب از ابزارهای قهری خودشان در تربیت فرزند استفاده می‌کنند (به خاطر ساده‌ترین اشتباه، به تنبیه فیزیکی متوسل می‌شوند) و در نتیجه در طول زمان مشروعیت و همراهی فرزند را به‌طور برجشت‌ناپذیری از دست می‌دهند.

جای تعجب نیست که حتی قانون «چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها» (مصوب ۱۳۷۱) هم با حسن نیت و اهداف بسیار تمدنی، سازنده و مردمی برای کشور نوشته شد. اما در عمل بیش از سه دهه است که مردم درگیر مصائب خودروسازی داخلی هستند و راه برون‌رفتی نیست.

به نظر می‌رسد، تصمیم به‌تداوم محدودیت دسترسی کاربران به سکوهای خارجی پرمخاطب، مصداق اتم‌خودت‌حقیقی (و لائتئوآبادیکم^۲الی الهئکه) و اتفاقاً در تناقض آشکار با قاعده نفی سیبل است؛ زنجیره‌ای از مسائل کلیدی همچون ضعف در کارهای تربیتی و توسعه سواد دیجیتال، ناتوانی در صیانت از امنیت اجتماعی و بازسازی اعتماد سیاسی و کم‌کاری‌آنهاشته‌شده در توسعه زیرساخت‌ها با کیفیت و پایدار اینترنت و… را نمی‌شود بازن یک دکمه به فراموشی سپرد.

^[1] البته ترافیک بین‌الملل و ترافیک داخلی را می‌توان به‌شکل کلی به‌ترافیک بین‌الملل تقسیم کرد

^[2] یعنی کسی که در کشور خودش زندگی می‌کند اما به‌دلیل مهاجرت‌کنندگی در کشور دیگری ساکن شده است